

Speech Bas van den Berg, voorzitter FNLI – VoedselPoort 25 april 2016

Dames en heren,

Producten met minder suiker of vet? Voedselhypes of toch maar de Schijf van Vijf? Ambachtelijke streekproducten of worldwide agrifood export? Bij het recht op een eigen mening hoort de plicht om je goed te informeren. Hij die luistert is beter in staat een gefundeerde mening te vormen. Het is tijd voor een open gesprek over Voedsel.

Als voorzitter van de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie heet ik u van harte welkom bij de allereerste VoedselPoort. Wat ons betreft vanaf nu een jaarlijks terugkerend evenement hier in Perscentrum Nieuwspoort. Een evenement waarbij politiek, maatschappij en het voedselproducerend bedrijfsleven elkaar ontmoeten. Een bijeenkomst in het kader van een Open Gesprek over Voedsel dat de levensmiddelenindustrie met alle stakeholders wil intensiveren.

Een speciaal welkom voor onze gasten: de heer Paul Polman, CEO van Unilever en minister-president Mark Rutte, die namens het kabinet ons rapport “Spreek Smakelijk” in ontvangst zal nemen. Ik zie in de zaal een breed scala aan stakeholders van de levensmiddelenindustrie zitten, of beter gezegd een bonte verzameling: de schorten staan u fantastisch. Kijkt u even om zich heen: de personen met de groene schorten zijn vertegenwoordigers van overheid, politiek en kennisinstellingen, die met de gele schorten zijn mijn collega’s uit het bedrijfsleven. De personen met de bruine schorten vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en de rode schorten worden gedragen door de vertegenwoordigers van de agrifoodsector en overige stakeholders. Omdat VoedselPoort voor de politieke en maatschappelijke inbedding van sector echt van belang is, ben ik blij dat u allen vandaag aanwezig bent.

De levensmiddelensector is de stille kracht van onze economie. Met een jaarlijkse omzet van €64 miljard is de levensmiddelenindustrie de grootste industrie van Nederland. Onze sector zorgt voor 135.000 banen en nog eens voor ruim 630.000 banen indirecte werkgelegenheid. Bovendien is Nederland wereldwijd hofleverancier van de meest succesvolle en innovatieve agrifoodbedrijven en kennisinstellingen. Twaalf van de veertig grootste agrifoodbedrijven ter wereld hebben een vestiging in Nederland of ontplooiën hier belangrijke R&D-activiteiten.

Nederland is echt een Voedselland: in ondernemerschap, in organisatie, in kennis en in capabilities. Met veel oog voor de relatie tussen voeding en gezondheid en de urgente noodzaak tot verduurzaming van efficiënte productie- en distributieketens. Steeds meer merken wij dat het buitenland de Nederlandse agrifoodsector als voorbeeld neemt. Hier kunnen we trots op zijn.

Maar hoe zit het die 17 miljoen Nederlandse consumenten? Vormen zij het stevige draagvlak onder “Nederland-Voedselland”. Zojuist heeft u naar een filmpje gekeken dat opgenomen is op de markt in Den Bosch. “Ik weet dat er veel mis is”. “Soms doen ze er stiekem andere dingen in”. “Voor mijn gevoel houden ze veel verborgen binnen de industrie.”

Hoe komt het dat de Nederlandse burger minder trots is op onze sector dan het buitenland. Hoe komt het dat feit en perceptie zo ver uit elkaar liggen?

Belangrijke vragen, want voor een gezonde lange termijn inbedding van onze industrie in de Nederlandse economie is het cruciaal dat de consument een goed gevoel en vertrouwen in de sector heeft. Dat vertrouwen is op dit moment niet vanzelfsprekend. In opdracht van de FNLI heeft marktonderzoeksbureau Motivaction onder 1000 consumenten het sentiment over onze industrie gemeten. Dit rapport zullen wij morgen publiceren, maar ik deel graag al wat interessante uitkomsten met u.

Uit de meting blijkt dat de Nederlander op verschillende manieren nadenkt over voedsel: als consument en als burger. Als consument waardeert hij het prijspeil van het voedsel in Nederland, als burger maakt hij zich zorgen over gezondheid en duurzaamheid. Nogmaals, dit geldt niet alleen voor een “onbekende, onbewuste burger”, maar ook voor u en mij. Denkt u daar eens over na, wat zijn uw aankoopcriteria als u voor het schap staat, of als u online uw boodschappen bestelt. Wat andere uitkomsten: 7% van de ondervraagden heeft helemaal geen vertrouwen in de levensmiddelenindustrie. De grootste issues zijn de samenstelling van producten – en dan met name toevoegingen: beter bekend als e-nummers en de hoeveelheid zout en calorieën in producten en de informatie op en over producten wordt soms als oneerlijk en onjuist beleefd. Maar: mensen zijn tevreden over de prijs-kwaliteit verhouding van voedsel in Nederland. Overall geeft de Nederlander ons als rapportcijfer een 6,8. Dat is voldoende, dat geeft voldoening, maar het is nog lang niet goed genoeg. “De FNLI en aangesloten bedrijven willen af van de zesjescultuur.”

Ik stelde mijzelf onlangs de vraag: hoe zou ik tegen voedselproductie aankijken als ik beroepshalve geen insider was? Dan zou ik denk ik ook vragen hebben. De voedselproductie in ons land – hoewel enorm qua omvang – is redelijk afgeschermd van het dagelijks leven van de Nederlander, je komt er niet zo snel mee in aanraking. Wij praten via onze producten en merken veel tegen consumenten maar misschien wel te weinig met ze. En dan is het advies dat ze ons op de markt in Den Bosch geven eigenlijk een schot in de roos: “Gewoon opener zijn”.

“Opener zijn”. Dat zijn de woorden die centraal staan op deze middag.

Ik maak even een klein sprongetje naar het rapport dat wij vandaag aan het Kabinet gaan aanbieden. Voor wie het zich nog kan herinneren: 5 jaar geleden heeft adviesbureau Roland Berger het rapport “de Stille Kracht, route voorwaarts voor de Nederlandse levensmiddelenindustrie” geschreven. Dit jaar hebben wij Roland Berger gevraagd een update van het rapport te schrijven, resulterend in het rapport “Spreek Smakelijk”. Het rapport laat zien hoe de levensmiddelenindustrie in Nederland er anno 2016 voor staat en gaat in op de kracht van de industrie en de kansen die er liggen om de concurrentiekracht te versterken. En dat kan alleen als we gezamenlijk maatschappelijke issues recht in de ogen kijken en ons daarop inzetten.

Het rapport toont aan dat de sector de afgelopen jaren goede stappen vooruit heeft gemaakt op vele belangrijke terreinen. Met onze belangrijke stakeholders, overheid en ketenpartners zijn we volop in

dialogo en verbetering op terreinen van: duurzaamheid en voedselverspilling in de Alliantie Verduurzaming Voedsel; gezondheid binnen het Akkoord Verbetering Productsamenstelling en Jongeren op Gezond Gewicht; en inzameling en hergebruik van alle soorten verpakkingen in de Raamovereenkomst Verpakkingen.

Maar; een belangrijke conclusie van het rapport ligt helaas in lijn met het advies van de Bossche marktbezoeker: “er bestaat een grote afstand tussen de sector en de samenleving; wij als levensmiddelenindustrie zijn op dit moment onvoldoende in staat om met de consument en burger te spreken over waarom we bepaalde keuzes maken in de productie om het voedsel veilig, duurzaam, maar ook lekker en betaalbaar te maken”. Ondernemers worden geconfronteerd met ingewikkelde dilemma’s, dat beseft niet iedereen zich. Ik denk dat het al een deel van de vragen weg kan nemen, als wij als ondernemers gewoon gaan praten over het waarom van bepaalde keuzes.

“Opener zijn”. Deze boodschap komt van alle kanten naar ons toe. Dus dat gaan we oppakken. U moet begrijpen dat binnen een sector als de onze die traditioneel vrij gesloten is, niet in een dag alle fabrieksmuren transparant zullen zijn zodat iedereen naar binnen kan kijken. Maar wij geven vandaag wel een hard commitment dat we het proces starten. Een proces waarbij wij elkaar als collega-ondernemers moeten stimuleren actief deel te nemen aan het maatschappelijk debat en waarbij u als stakeholders ons kunt aansporen. Maar waarbij wij ook uw hulp nodig gaan hebben om de aan de dialoog deel te nemen.

Vandaan starten wij als sector een “Open Gesprek over Voedsel”, met u en met de rest van de samenleving. En nu hoor ik u denken: dat is makkelijk praten als Haagse branchevereniging. En dat klopt, de FNLI zal dit keer niet als spreekbuis voor 400 bedrijven kunnen fungeren, dat moeten de bedrijven vooral ook zelf doen. Wat wij wel kunnen doen is onze bedrijven telkens blijven prikkelen om inzicht in zaken te geven.

We nodigen u uit om mee te denken over manieren waarop wij dat gesprek kunnen gaan voeren. Ik doe zelf graag een voorzet. Zou het niet mooi zijn als we een soort online keukentafel kunnen opzetten. Waaraan gesprekken over voedsel tussen consument, wetenschap, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties kunnen gaan plaatsvinden. Met ruimte voor discussie en verschil van inzicht en met een onafhankelijke keukenmeester die het gesprek begeleidt. Als voorzitter van de FNLI roep ik de sector op om hier werk van te maken. En wij staan open voor nog meer ideeën waarop wij dit gesprek kunnen gaan voeren. Wij horen ook graag van u.

Dames en heren, en nu denkt u: wat heeft dit nou toch te maken met die schorten die we dragen? We gaan het “Open Gesprek over Voedsel” vanmiddag direct met u starten aan de keukentafeltjes waaraan u nu zit, na het aanbieden van het rapport aan de minister-president. We hebben vier van onze stakeholders gevraagd een korte videoboodschap in te spreken met een stelling waarover we met elkaar gaan spreken. Voor nu rest mij u te zeggen hartelijk dank voor uw aandacht, een mooie VoedselPoort gewenst en “Spreek Smakelijk!”.